

บทที่ 3

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

โครงร่างเนื้อหา

1. ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. ลุคดุ่งหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. หลักการและขอบข่ายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. เป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. แนวทางการบริหาร และการจัดกิจกรรมแนะแนว
6. วัสดุประจำคงที่ของกิจกรรมแนะแนว
7. หลักการและขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว
8. ตัวชี้วัดของกิจกรรมแนะแนว
9. กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว
10. ตัวชี้วัดความสำเร็จและการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว
11. ตัวอย่างกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา

สาระสำคัญ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดอยู่ในระบบ มีรูปแบบ และวิธีการหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง ช่วยให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สมองปัญญา และจิตใจ อย่างเต็มศักยภาพ สามารถสร้างชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือกิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง ค้นพบความสามารถ และความสนใจของตนเอง ในการจัดกิจกรรมแนะแนวควรจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียนซึ่งควรมีกิจกรรมแนะแนวหลาย

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความชรรนชาติ และเติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความสนใจของผู้เรียน สำนึกรักความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกหัดกระบวนการคิด การจัดการ การเชื่อมโยงสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ทำให้เกิดผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน บุคคลมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิต ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข การจัดทำหลักสูตรจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ พัฒนาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระ นอกเหนือจากนี้หลักสูตรยังได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ด้วย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง ค้นพบความสามารถ ความสนใจของตนเอง เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ อุทิศตน เพื่อประโยชน์ต่อสังคม การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนควรเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติจริง โดยการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วางแผน มีการดำเนินการอย่างมีระบบ พร้อมกับการประเมินผลเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องชิ้งชัง เพื่อสนับสนุนความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก

การวิชาการ (2546, หน้า 2-4) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จุดมุ่งหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขอบข่ายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยรูปแบบกระบวนการทางวิชาการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย สมบััญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม มุ่งสร้างเสริมเจตคติ คุณค่าเชิงบวก ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในชรรนชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปรับตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และสำรองชีวิตให้อย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. พัฒนาองค์ความรู้ของความเป็นมนุษย์ให้ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งร่างกาย สมบูรณ์ อารมณ์ และสังคม
2. พัฒนาความสามารถของคนของความศักยภาพ โดยมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความคุ้มคลุมจากการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม
3. เข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เพื่อกาดความถันและความสนใจของคนของผู้เรียน

หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. มีการกำหนดวัสดุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
2. จัดให้เหมาะสมกับวัย ภูมิภาค ความสนใจ ความถันและความสามารถของผู้เรียน และวัฒนธรรมที่ดีงาม
3. บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และรู้สึกสนุกกับการฝึกซ้อมเรียน
4. ใช้กระบวนการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการ ที่เป็นประโยชน์และดีมพันธ์กับชีวิตแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง
5. จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม
6. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา
7. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครุเป็นที่ปรึกษา ถือเป็นหน้าที่และงานประจำโดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก
8. มีหลักการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่าย เช่น ครุ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
9. มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรม มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ขอบข่ายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมแนะแนว สามารถจัดแยกกัน หรือจัดอย่างบูรณาการเข้าไว้ด้วยกัน โดยมีขอบข่ายของกิจกรรม ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่เกื้อหนุน และส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ เพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น อาจจะจัดในรูปแบบของการปฏิบัติ เช่น ทำโครงงาน หรือ โครงการ มีลักษณะเป็นการบูรณาการโดยมีคลัสเตอร์รวม จริยธรรม เป็นพื้นฐานด้วย
2. เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ความต้นตั้ ความสนใจ และความ แตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของความรู้ อาร์ชิพ การค่านินิวิต์ที่ต้องมี ซึ่งทางในการประกันอาชีพ อาจจะจัดในรูปแบบชุมชน ชุมนุม กลุ่มต่างๆ
3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังจิตสำนึกในการทำกิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคม เป็นหลัก ให้สามารถบริหารจัดการธุรกิจได้ สามารถอยู่ในสังคมได้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรักและมองเห็นคุณค่าของคนเองและผู้อื่น มีวินัยในตนเอง มีสำนิญที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ภัณฑ์ธรรม และประเพณีไทย
4. เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม เพื่อให้เป็นคนมีความเข็ญอาทรต่อบุคคลอื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม มีความเป็นผลเมืองคี

เป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. ได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย มีความรู้ ทักษะด้านวิชาการ วิชาชีพ และ เทคโนโลยี
2. เห็นคุณค่าในองค์ความรู้ต่างๆ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการ พัฒนาตนเอง และใช้ในการประกันอาชีพที่สุดวิสดิ์ได้
3. รู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีอุปนิภะทางอารมณ์ มีทักษะและ กระบวนการคิด เพื่อใช้ในการค่านินิวิต์ที่เหมาะสมและมีความถูก
4. ต้นแบบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง มองเห็นโอกาสและช่องทางในการ ประกันอาชีพได้อย่างเหมาะสม

5. พัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน รวมทั้งเจตคติ ค่านิยมที่ดึงมาส่างๆ ช่วยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต

6. มีจิตสำนึกรักในส้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ส่วนรวม เสริมสร้างความมีระเบียบวินัย ความอดทน อุตสาหวิริยะ มีคุณธรรมจริยธรรม

แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเพิ่มพูนให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์หลากหลายทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพ การเสริมสร้างบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย คุณธรรมจริยธรรม เจตคติ ค่านิยม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ขยัน ออดทน ประพฤติดีจนอย่าง มีคุณค่าเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้กำหนดให้สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 6-7)

1. กิจกรรมแนะนำ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถศัพ绷และสามารถพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต ุคิภาระทางอารมณ์ การเรียนรู้เชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ผู้สอนทุกคนจะต้องทำหน้าที่แนะนำให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ

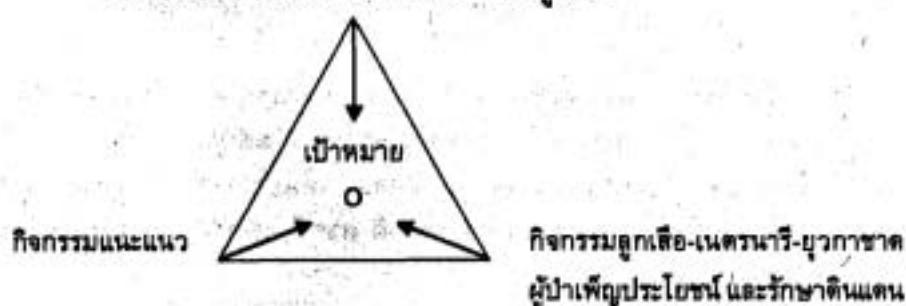
นอกจากกิจกรรมแนะนำในส่วนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแล้ว สถานศึกษา ต้องจัดระบบแนะนำให้นักเรียนทุกคน เพื่อให้รู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความต้องการ ความต้องการ ความสนใจ ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพ ที่เหมาะสม รวมทั้งเสริมสร้างบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และการปรับตัวที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และความสามารถในการจัดการกับปัญหาทางด้านอารมณ์ สังคม ได้อย่างมีความสุข

2. กิจกรรมตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน หรือกิจกรรมพัฒนาสาระการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อสนองนโยบายของรัฐ หรือเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสนองความสนใจของผู้เรียน พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ทักษะ ความสามารถพิเศษที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักใต้water นักแสดง

นักศคนคร นักเร่อง จิตรากร เป็นต้น นอกจากนี้สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เช่น รักการออกกำลังกาย มีน้ำใจนักกีฬา การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ภูมิปัญญาไทย ที่เป็นเอกลักษณ์ ของชาติ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การปลูกฝังคุณลักษณะประชาธิปไตย การรณรงค์ ห่อหานยาเสพติด การรณรงค์ยุติความรุนแรงในสครและเด็ก เป็นต้น

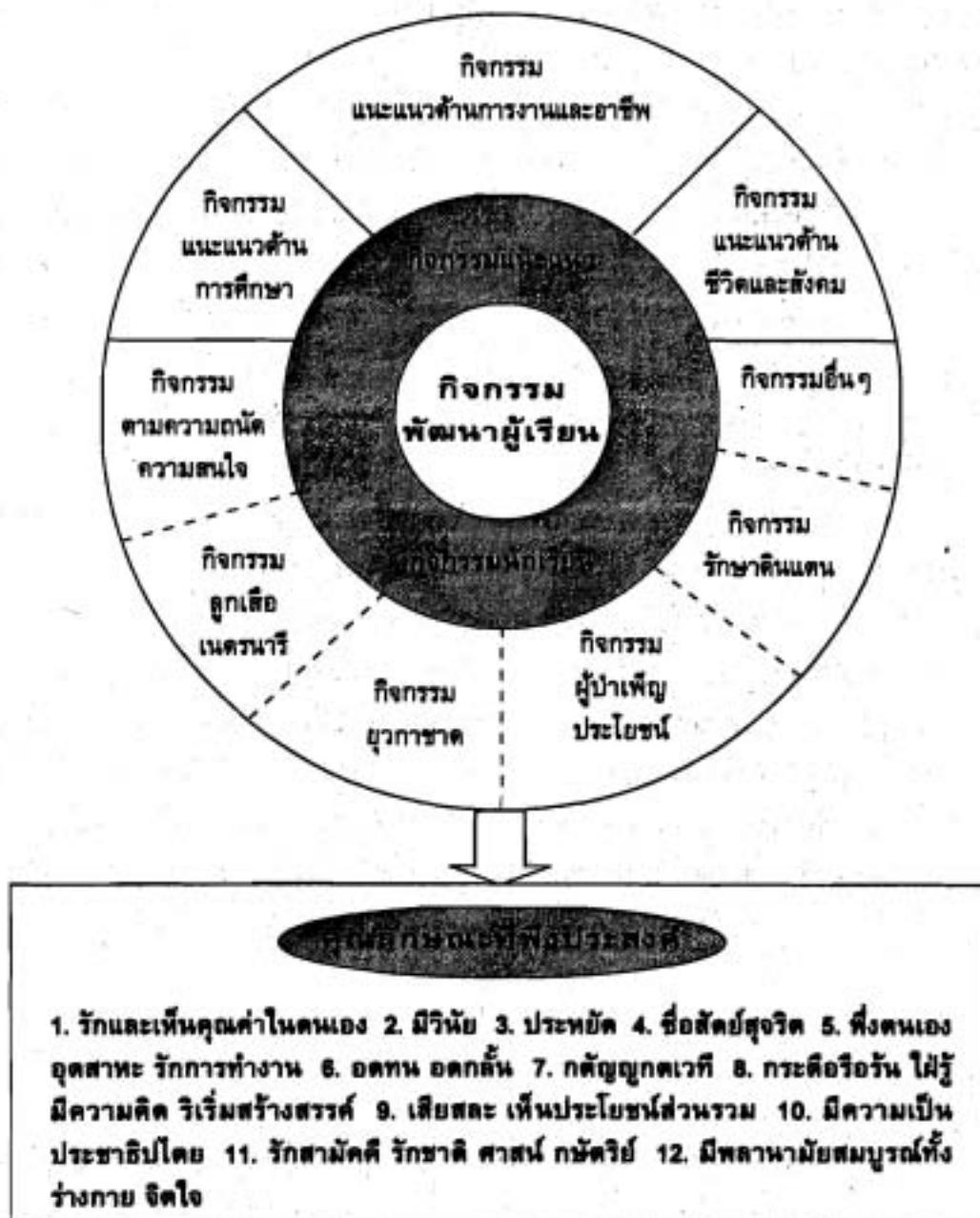
3. กิจกรรมสูกเสื่อ - เนตรนารี - ยุวกาชาด ผู้ป่าเพญประโยชน์ และรักษาดินแดน เป็นกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนให้เต็มความสามารถด้านภาษา เพื่อเป็นผลเมืองดีของชาติ โดยมุ่งเน้น ปลูกฝังความเป็นระเบียบวินัย ซึ่งสัศัยสุจริต มีความสามัคคี อุ่นร่วมกับผู้อื่นได้ และป่าเพญ ประโยชน์เพื่อส่วนรวม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ประเภท แม้จะมีจุดมุ่งหมายเฉพาะแตกต่างกันแต่การ จัดกิจกรรมทุกประเภทจะนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การจัดกิจกรรมที่หลักหน่วยจึงเป็นการ เสริมเติมเติมให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น การจัดกิจกรรมสูกเสื่อ - เนตรนารี หรือ ผู้ป่าเพญประโยชน์จะต้องปฏิบัติตามแนวทางที่องค์กรต่อไปนี้กำหนดไว้ แต่ก็มี เป้าหมายร่วมกัน คือการบุ่งสร้างความมีระเบียบวินัย การอุ่นร่วมกันแบบสังคมประชาธิปไตย ซึ่งจะช่วยเสริมจุดประสงค์ของการแนะนำในเรื่องการจัดการกับชีวิตตนเอง การแก้ปัญหา ชีวิต การควบคุมตนของของผู้เรียน ในบางครั้งครูอาจจะพบผู้เรียนที่มีปัญหาต้องการความ ช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษจากการจัดกิจกรรมที่สามารถส่งท่องให้ครูแนะนำเพื่อช่วยเหลือ ผู้เรียนต่อไป แต่ถ้าครูแนะนำจากว่าผู้เรียนบางคนมีความตันต หรือความสนใจทาง ด้านกีฬา ดนตรี หรือศิลปะ กีฬามากส่งผู้เรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจหรือถนัด เพื่อฝึก ทักษะการเรียนรู้แต่ละด้าน ความตั้งพันธุ์ของกิจกรรมทั้ง 3 ประเภท จึงมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ศติปัญญา กิจกรรมตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน



ที่มา : จาก "แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน" , (หน้า 7) , โดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุฑากษาดพร้าว.

ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอันประกอบด้วยกิจกรรมใหญ่ๆ คือ กิจกรรมแนะนำและกิจกรรมนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมจะมุ่งให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 12 ประการ ซึ่งสามารถเป็นกรอบความคิดได้ดังนี้



ที่มา : จาก "แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน", (หน้า 5), โดย กรรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุภัณฑ์พิพิธภัณฑ์

แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อยุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ค้นพบความสามารถ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจ เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ประพฤติดีชนเป็นประจำอย่างแก่ด้วยคุณ และความต้องการซึ่งกันและกัน ได้อย่างมีความสุข กรมวิชาการ (2546, หน้า 24-29) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว สังเขปของกิจกรรมแนะแนว กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนว การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว และวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว

- เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
- เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านการศึกษา อารชีพ ส่วนตัว สังคม เพื่อนนำไปใช้ในการวางแผนเดือดแนวทางการศึกษา อารชีพ ได้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
- 3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรม และจริยธรรม แก่ผู้เรียน
6. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว

- จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการ ความสนใจ และชาร์มของผู้เรียน
- จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตรักษาที่ต้องสอนของศูนย์ฯ หมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
3. จัดกิจกรรมเพื่อผู้เรียนทุกคนได้ครอบคลุมด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิต และสังคม

4. จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิด และตัดสินใจ
5. จัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ด้วยการปฏิบัติงาน เกิดทักษะหรือการเรียนรู้
6. ให้ครุภุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยครุภุนจะแนวทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง และประสานงาน

ข้อบ่งชี้ของการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. การจัดกิจกรรมแนะนำด้านการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มศักยภาพ รู้จักและสนใจ และใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อไปยังมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค วิธีการ และทักษะการเรียนรู้ มีนิสัย fluorescein และสามารถวางแผนการศึกษาต่อไปอย่างเหมาะสมสมกับตนเอง

2. การจัดกิจกรรมแนะนำด้านการงานและอาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้โดยชอบของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในอาชีพ มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ มีการพัฒนางานอาชีพตามที่ตนมองเห็นดีและสนใจ

3. การจัดกิจกรรมด้านชีวิตและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิต และสามารถปรับตัวให้สำเร็จชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศั้นพน์ความสนใจ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
2. สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสาร ด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
3. เสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพ และปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
4. เสริมสร้างค่านิยมที่ดี มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม
5. เพิ่มพูนประสบการณ์ เพื่อเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ และมีทักษะในวิชาการต่างๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง

6. จัดกิจกรรมเพื่อทำกิจกรรมหรือครูเป็นผู้เรียน เป็นที่ปรึกษา โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ แก่ปัญหาผู้เรียนได้

7. จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

8. เป็นกิจกรรมที่ไม่นเน้นเนื้อหาวิชาการ แต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง

9. วัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินผลจากเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การฝ่าหนาดุประสังค์ของกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้เรียน เพื่อใช้ในการฝ่าหนาดุประสังค์

10. สรุปการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และนำเสนอผู้เกี่ยวข้อง

กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทาง และแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

2. ศึกษาวิสัยทัคณ์ของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากการสำรวจ เพื่อทราบปัญหา ความต้องการ และความสนใจ นำไปกำหนดสาระและรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว

3. กำหนดตัวผู้นำของกิจกรรมในแต่ละด้าน ครอบคลุมด้านการศึกษา การงานและอาชีพ ชีวิตและสังคม ให้ได้สัดส่วนที่พอเหมาะ โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ และความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียนเป็นหลัก โดยครูและผู้เรียนมีส่วนในการจัดสรรของกิจกรรม

4. กำหนดแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว เมื่อกำหนดตัวผู้นำของกิจกรรมในแต่ละด้านไว้ในแต่ละภาคเรียนจะต้องจัดกิจกรรมแนะแนวในสาระใดบ้าง จำนวนกี่ชั่วโมง ที่จะต้องกำหนดรายละเอียดของแต่ละด้านไว้ให้ชัดเจนว่าควรมีเรื่องอะไรบ้าง เพื่อจะได้จัดทำเป็นรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมอย่างต่อไป

5. การจัดทำรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม เริ่มตั้งแต่กำหนดชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ เวลา เนื้อหา สาระ วิธีดำเนินกิจกรรม ต้องอุปกรณ์ และการประเมินผล

6. ปฏิบัติตามแผน ทำการวัดและประเมินผล พร้อมทั้งสรุปและปรับปรุงรายงาน

ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์

- 1.1 ผู้เรียนรู้ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเอง
- 1.2 ผู้เรียนรักและเห็นคุณค่า ภูมิใจในตนเอง และผู้อื่น
- 1.3 ผู้เรียนรู้จักและห้ามอย่างสารสนเทศในการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา การงาน อาชีพ ชีวิตและสังคม
- 1.4 ผู้เรียนใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา การงาน อาชีพ ชีวิตและสังคม
- 1.5 ผู้เรียนมีเป้าหมายชีวิต รู้จักวางแผนชีวิตด้านการศึกษา การงานและอาชีพ ให้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของตนเองได้
- 1.6 ผู้เรียนสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาของตนเอง
- 1.7 ผู้เรียนรู้จักหลักเดียวจากอนามัยมุชทุกประเภท หรือสิ่งที่เป็นภัยต่อชีวิต
- 1.8 ผู้เรียนมีวุฒิภาวะอารมณ์
- 1.9 ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม
- 1.10 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

2. ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ

- 2.1 มีการดำเนินการสำรวจข้อมูล เกี่ยวกับตัวผู้เรียน และจัดทำข้อมูลอย่าง เป็นระบบทันสมัยอยู่เสมอ
- 2.2 มีการจัดโปรแกรมชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับ สภาพปัญหา ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน เช่น ชุดกิจกรรมการรักและเห็น คุณค่าในตนเอง ชุดกิจกรรมการสร้างประสิทธิภาพการเรียน ชุดกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต ชุดกิจกรรมพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม และจริยธรรม
- 2.3 มีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และเสนอแนะ วิธีการจัดกิจกรรมที่จะช่วยผู้เรียนสนับสนุน แบ่งใหม่ และนำสิ่ง นำไปสู่พัฒนาการ ด้านต่างๆ และสามารถแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้
- 2.4 มีการให้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย

2.5 มีการประสานตัวมั่นคงกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง และหลากหลายรูปแบบ เน้นการร่วมกันพัฒนาผู้เรียน

2.6 มีการจัดโครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย ตามสภาพปัญหา ตามความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

2.7 มีการจัดกิจกรรมที่อาศัยกระบวนการกรุ่นทางจิตวิทยา และการแนะนำในการพัฒนาผู้เรียน

2.8 มีการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกเวลาเรียน ให้ครู และผู้เรียนได้คุ้นเคย กิจกรรม เช่น กิจกรรมวันพบฟอแม่ครู วันพิชัยอุถุกฯ

3. ด้วยวัสดุด้านปัจจัย

3.1 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนว

3.2 ครุทุกคนกระหนักเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนว และมีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานด้านจิตวิทยา และการแนะแนว

3.3 ครุทุกคนมีบทบาทในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนว

3.4 ผู้ปกครองรับรู้และมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมแนะแนว

3.5 มีคณะทำงานที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยตรง

3.6 มีแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม

3.7 มีโครงการหรือกิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายและชุมชน

3.8 มีแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมแนะแนวและมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง

3.9 มีเครื่องมือการวัดและเข้าใจผู้เรียนที่หลากหลายที่จะนำไปใช้กับผู้เรียน การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว

ในการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว ครุผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครองมีการกิจที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกันดังนี้

1. ครุผู้จัดกิจกรรมแนะแนว

1.1 ต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับวิถีทัศน์ของสถานศึกษา และกำหนดความต้องการและปัญหาของผู้เรียน

1.2 ต้องรายงาน เวลา และพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

1.3 ต้องศึกษา ติดตาม และพัฒนาผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรม

1.4 ต้องประเมินผลผู้เรียน โดยถือการพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกรณีที่ผลการประเมินยังไม่ผ่าน ให้ครุภูษ์จัดกิจกรรมดำเนินการให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมซ้ำ หรือเพิ่มเติมจนกระทั่งผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด

1.5 บันทึกผลการติดตามและประเมินผลผู้เรียนไว้เป็นหลักฐาน

2. ผู้เรียน

2.1 ต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมแนะนำความเก่งที่สถานศึกษากำหนด โดยมีหลักฐานแสดงเวลาเข้าร่วมกิจกรรม

2.2 ต้องปฏิบัติกิจกรรมเพิ่มเติมตามที่ครุภูษ์รับผิดชอบการจัดกิจกรรมอนามัย ถ้าไม่เกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียน มีการบันทึกสรุปพัฒนาการ และการจัดกิจกรรมของผู้เรียน

วิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะนำ

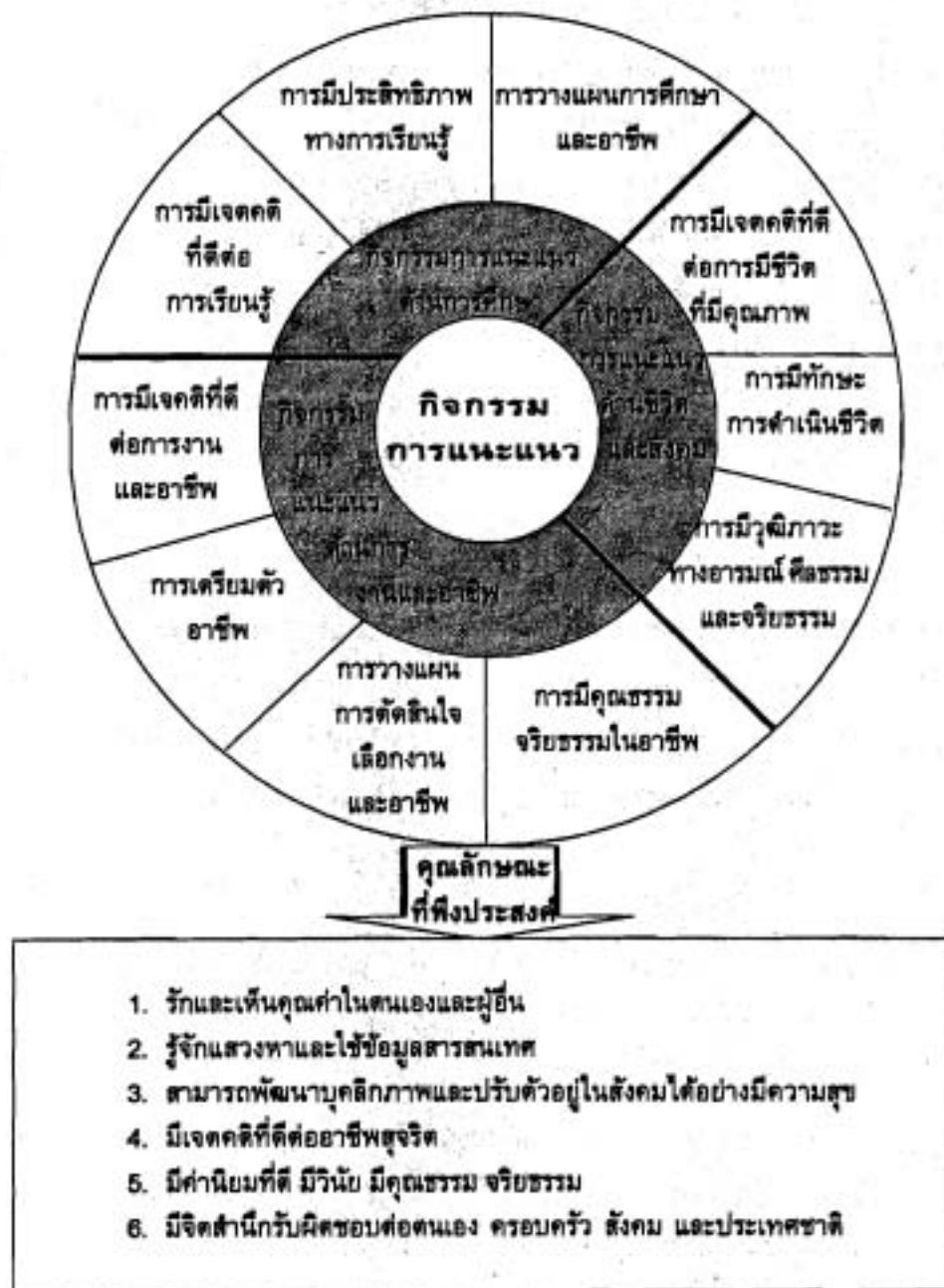
ครุภูษ์จัดกิจกรรมแนะนำ สามารถเลือกใช้วิธีการประเมินผลหลากหลายวิธีการตามความเหมาะสมดังต่อไปนี้

1. แฟ้มสะสมงาน
2. การประเมินตามสภาพจริง
3. การประเมินตนเอง
4. การประเมินโดยกลุ่มหรือเพื่อน
5. การสังเกต
6. การสัมภาษณ์
7. การเขียนรายงาน
8. หลักฐานการเข้าร่วมกิจกรรม

๔๘๔

ทั้งนี้ การประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนแต่ละคนต้องสรุปจากผลการประเมินกิจกรรมแนะนำและกิจกรรมนักเรียน

ในการจัดกิจกรรมแนวแนวให้บรรดูกุลศุภประมงของหลักสูตร สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมขอบข่ายของกิจกรรมทั้งหมด ควรกำหนดกรอบความคิดกิจกรรมแนวแนวดังนี้



ที่มา : จาก "แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน", (หน้า 30), โดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาพิพิธภัณฑ์.

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวควรมีขอบข่ายครอบคลุมเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ให้มากที่สุด การจัดกิจกรรมแนะแนวมีความจำเป็นต้องจัดกิจกรรมไปพร้อมๆ กัน ทั้ง 3 ด้าน คือ

1. กิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา
2. กิจกรรมแนะแนวด้านการงานและอาชีพ
3. กิจกรรมแนะแนวด้านชีวิตและสังคม

การจัดกิจกรรมแนะแนวทั้ง 3 ด้าน ควรจะดำเนินไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมแนะแนวจึงควรจะจัดในลักษณะผสมผสานและบูรณาการเป็นกิจกรรมร่วม สามารถแยกเป็นกลุ่มกิจกรรมใหญ่ๆ ได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 31)

1. กิจกรรมรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. กิจกรรมการแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ
3. กิจกรรมการตัดสินใจและแก้ปัญหา
4. กิจกรรมการปรับตัว และตารางชีวิต

กิจกรรมรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถรู้จักตนเองและเข้าใจตนเอง ทั้งในด้านความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย นิสัย อารมณ์ ความภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 31)

ตัวอย่างกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวการรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

1. ชื่อกิจกรรม ฉัน.....เป็นคนพิเศษ
2. วัตถุประสงค์
 - 2.1 เพื่อให้ผู้เรียนบอกรุ่นน้องคุณลักษณะพิเศษของตนเองได้
 - 2.2 เพื่อฝึกให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกในด้านความรู้สึกนึกคิด
 - 2.3 เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองและนำไปใช้ประโยชน์ได้
3. กลุ่มเป้าหมาย
ช่วงชั้น ม.1 - ม.3

4. เวลา 2 ชั่วโมง

5. สื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้

5.1 บทความ "คุณค่าของตัวเรา"

5.2 ในงาน อัน....เป็นคนพิเศษ

5.3 ปากกาสีเมจิก

5.4 เทปการบันทึก

6. วิธีดำเนินการ

6.1 แจกบทความ "คุณค่าของตัวเรา" ให้ผู้เรียนอ่าน

6.2 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ข้อสรุปที่ได้จากบทความ โดยสุ่มถามผู้เรียน

3-4 คน

6.3 แจกใบงาน อัน....เป็นคนพิเศษ และปากกาสีเมจิกให้กับผู้เรียน

6.4 ให้ผู้เรียนทบทวน และสำรวจตนเองว่า ถ้าจะใช้สัญลักษณ์ หรือภาพแทน คนเอง ผู้เรียนคิดว่าจะเป็นอะไร ยกตัวอย่าง เช่น นางสาวอรุณ คิดว่า สัญลักษณ์ของเธอคือ มีเสื้อ เพรระเรื่อวักลายรักงาน ชอบอิฐรา และชอบช่วยเหลือผู้อื่น

6.5 ผู้เรียนวาดภาพสัญลักษณ์ของตนเองในใบงาน ตกแต่งภาพให้สวยงาม ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที พร้อมอธิบายความหมายและรายละเอียดของภาพสัญลักษณ์ นั้น

6.6 ผู้เรียนจับคู่ พูดคุยถึงภาพและความหมายของสัญลักษณ์ของตนเอง โดยผู้พังกล่าวคำชี้แจงผู้พูดในทางนbacks ชึ้นชี้แจงกันและกัน

6.7 สุ่มผู้เรียน 3-4 คู่ แสดงความรู้สึกที่ได้รับจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

6.8 ผู้เรียนและผู้ดำเนินกิจกรรมช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการพูดคุยตามแนวทางต่อไปนี้

7. การวัดผลประเมินผล

7.1 ตั้งเกตจากการบอกรสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับลักษณะบุคคลิกภาพของผู้เรียน

7.2 ตั้งเกตจากการรักษาคำชี้แจงกันและกันของผู้เรียน

7.3 ตั้งเกตจากการวาดภาพสัญลักษณ์ของผู้เรียน

7.4 สังเกตจากการแสดงความรู้สึกและพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เรียน

7.5 สังเกตจากการสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมของผู้เรียน

ที่มา: จาก ศูนย์แนะนำการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ถ่ายถือใน "แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน" (หน้า 219-220), โดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุฑากาฬพิริยา.

กิจกรรมการสำรวจหาและใช้ข้อมูล มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสำรวจหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะ และวิธีการสำรวจ ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ รวมรวม และจัดระเบียบข้อมูล ตามรัฐจักรระบบ คัดกรอง เลือกใช้ ข้อมูลอย่างฉลาด เหมาะสม และเห็นคุณค่าในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 31)

ตัวอย่างกิจกรรมแนะนำการสำรวจหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ

1. ชื่อกิจกรรม ไม่ประมาณ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ผู้เรียนใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมในการพิจารณาข้อมูลได้

2.2 เพื่อให้ผู้เรียนนำข้อมูลมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ

3. กลุ่มเป้าหมาย/เป้าหมาย

ช่วงชั้น ม.1 - ม.3

4. เวลา 1 ชั่วโมง

5. สื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้

ช่วงจากหนังสือพิมพ์

6. วิธีดำเนินการ

6.1 ให้ผู้เรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันเกี่ยวกับการประมาณ

6.2 ให้ผู้เรียนแต่ละคนหาข่าว โดยตัดข้อมูลข่าว รูปภาพ ข่าวจากหนังสือพิมพ์

6.3 สรุปตัวอย่าง เช่น ข่าวในราชสำนัก ข่าวกีฬา ข่าวสังคม ฯลฯ และให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย วิเคราะห์ว่ามีข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้ ความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

6.4 เรียนประเกทของป่าวบนกระดาษคำ และให้นักเรียนพิจารณาข่าวของตน เป็นข่าวประเกทใน และให้ลงชื่อบันกระดาษคำเพื่อจัดกลุ่ม

6.5 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ สาเหตุ ข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้ ความไม่เชื่อถือและสมดุลว่าถ้าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเรา เราจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

6.6 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนสรุปผลงานของกลุ่ม พร้อมนำภาพป่าวที่ทำมาจัด ป้ายนิเทศตามตึกขณะหรือประเกทของป่าว เพื่อเผยแพร่ความรู้

6.7 ผู้เรียนและคุ้นเคยกิจกรรมช่วยกันสรุปความแนวทางต่อไปนี้ ในกรณีที่ เรายังรู้ข้อมูลข่าวสาร เราควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร มีการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมในการ พิจารณา เพื่อนำข้อมูลที่ดีมีประโยชน์ ไปใช้และนำสิ่งที่ไม่ดีมาเป็นข้อมูลและอุทาหรณ์ใน การดำเนินชีวิตจะทำให้ประสบความสำเร็จและมีความสุข

7. การวัดผลประเมินผล

7.1 ตั้งเกตจากการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน

7.2 ตั้งเกตจากการผลงานของกลุ่มของผู้เรียน

ที่มา : จาก ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ลังบึงใน "แนวทางการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน" (หน้า 234-235), โดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, กรุงเทพฯ หนาคร : โรงพิมพ์ครุฑภากษาพร้าว.

กิจกรรมการตัดสินใจและแก้ปัญหา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมาย วางแผน วิเคราะห์ ตั้งเป้าหมาย และประเมินผล ตลอดจนปรับปรุงแผนการดำเนินงาน โดยใช้ ข้อมูลคุณธรรมจริยธรรม เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 31)

ตัวอย่างกิจกรรมแนะนำการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

1. ชื่อกิจกรรม ติดทึ้งที่คิดทำได้

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ผู้เรียนแยกแบบได้ว่าปัญหาใดแก้ไขได้เอง และปัญหาใดต้องให้ ผู้อื่นช่วย

2.2 เพื่อให้ผู้เรียนเสนอทางเลือกแก้ปัญหา ข้อดีข้อเสียแต่ละทางเลือก

2.3 เพื่อให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกทางเลือกได้ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น
คุณธรรม จริยธรรม

2.4 เพื่อให้ผู้เรียนรู้ขั้นตอนของการแก้ไขปัญหาได้

3. กลุ่มเป้าหมาย/เป้าหมาย

ช่วงชั้น ป.3 - ป.4

4. เวลา 1 ชั่วโมง

5. สื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้

นิทานเรื่อง เรือแทก

นิทานเรื่อง เรือแทก

เด็กแก้แสงได้ว่าซังเรือบรรทุกสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เด็กแก้แสงเห็นโอกาสอันดี จึงพากครอบครัว ซึ่งมี พ่อ แม่ ภรรยา ลูก 1 คน และคนรับใช้ 1 คน นั่งเรือเที่ยวไปด้วยกัน ขณะเดียวกัน ชาวบ้านที่เรือแล่นมาถึงกลางทะเล ได้เกิดอุบัติเหตุเรือร่วงชนหินใส่โครงเรือแทก กับดันเรือจึงให้ครอบครัวเด็กแก้แสง ลงเรือเด็ก และคนพายเรือ 1 คน พร้อมด้วยอาหารและน้ำดื่มเพียงเล็กน้อยพอประทังชีวิต

ลูกเด็กแก้แสงหาน้ำดื่มดกไปในทะเลโดยลำယาขาด ลูกวิสัยที่จะครัวให้กัน ซึ่งกว่าจะถึงฝั่งคงใช้เวลาอย่างน้อย 2 วัน ทุกคนกระหายน้ำมาก จะห้ามป่วยไว้กับน้ำดื่มที่เหลือเพียง 1 ขวด

6. วิธีดำเนินการ

6.1 ผู้ดำเนินกิจกรรม เผ่านิทานเรื่องเรือแทก ให้นักเรียนฟัง

6.2 ผู้ดำเนินกิจกรรม ตามนักเรียนว่า สมมติว่านักเรียนเป็นเด็กแก้แสง จะตัดสินใจให้ครั้นน้ำ

6.3 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละประมาณ 5 คน ช่วยกันระดมความคิดว่า เด็กแก้แสงควรให้ครั้นน้ำขวดนี้ โดยวิธี

1) ให้เสนอทางเลือกมากที่สุดพร้อมเหตุผล

2) ให้ช่วยกันอภิปรายทางเลือกเหล่านั้นในแบบตัวต่อตัว เชิงตัวต่อตัว

3) ตัดทางเลือกที่มีความสำคัญน้อยที่สุดออกด้วยความเห็นชอบของสมาชิกกลุ่ม จนเหลือ 2-3 ทางเลือกที่ก่อให้เกิดความเห็นว่าสำคัญ

4) ให้พิจารณาทางเลือกที่เหลืออีกครั้ง ในแบบทดสอบที่มีผลเรียนมาสนับสนุน
5) ตัดสินใจจัดสำคัญทางเลือกที่สำคัญที่สุดก่อน พร้อมเหตุผลประกอบ
และให้กู้มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น

6.4 ผู้แทนกู้มรายงานทางเลือกกู้ม ครุภัยนลงบนกระดาษ

6.5 ผู้เรียนทั้งชั้นรับฟังเหตุผลและร่วมอภิปรายทางเลือกเหล่านี้ ผู้ดำเนิน
กิจกรรมซักถาม ซักน้ำผู้เรียนคิดและตอบทั้งในแบบทดสอบ ความรู้สึก ผลการทบทวน ตลอดจน
คุณธรรม จริยธรรม

6.6 ให้ผู้เรียนจัดสำคัญทางเลือกกู้มใหม่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของ
ข้อดีข้อเสีย ความคาดหวัง ผลการทบทวน คุณธรรม จริยธรรมก่อน แล้วตัดสินใจร่วมกัน

6.7 ผู้ดำเนินกิจกรรม สำคัญทางเลือกที่หนึ่งเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด สำหรับเด็กๆ
แสงที่จะเลือกปฏิบัติ

6.8 ให้ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายอีกครั้ง ในหัวข้อ

1) ประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจดังไร

2) ความรู้สึกของเด็กๆ แสงที่ได้ตัดสินใจทำเช่นนั้น

6.9 ผู้เรียนและผู้ดำเนินกิจกรรม ช่วยกันปรับปรุงข้อคิดที่ได้จากการตาม
แนวทางต่อไป

ในชีวิตของคนมีปัญหาต้องขับคิด และตัดสินใจอยู่เสมอ การคิดการตัดสินใจ
อย่างเหมาะสม จะทำให้คนสามารถตัดสินใจด้วยความรับรู้ หากเราได้รับการฝึกหัดจะ
ในการคิดแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน จะช่วยให้เห็นถูกต้องด้วยความมั่นใจ จะทำให้เกิดการ
ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม มีคุณธรรมและจริยธรรม

7. การวัดผลประเมินผล

1) สังเกตจากการเกิดความคิดหลากหลายของผู้เรียน

2) สังเกตจากความสามารถในการสื่อสารความเข้าใจของผู้เรียน

3) สังเกตจากความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล ความรับรู้ ประโยชน์
ความเป็นไปได้ ฯลฯ

4) ความสามารถในการสรุปขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหาของผู้เรียน

5) สังเกตการจาก การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน

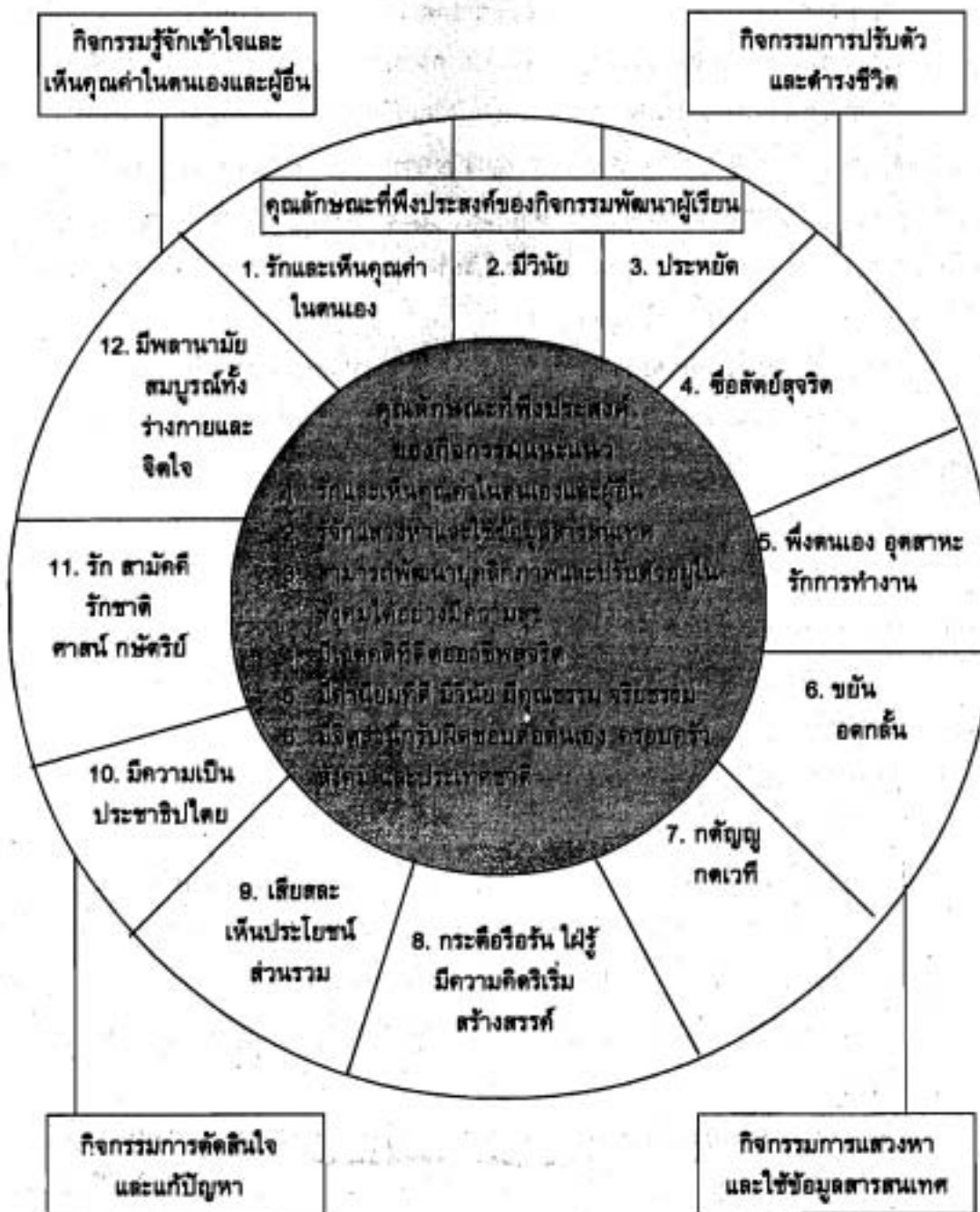
8. ข้อเสนอแนะ

ครูอาจใช้นิทานหรือหาเรื่องราวอื่นๆ ที่ใกล้ตัวนักเรียน หรือเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เรียนได้ประสบมาโดยตรง มาให้ผู้เรียนฝึกคิดอย่างรอบคอบ

ที่มา : จาก ศูนย์แนะนำการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ อ้างถึงใน "แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน" (หน้า 244-246) โดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, กรุงเทพฯ
หมายเหตุ : โรงเรียนพิชิตภูมิภัทร์

กิจกรรมการปรับตัวและค่างชีวิต มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัว และการค่างชีวิตอย่างมีความสุข เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม มีมนุษย์ตัวตนที่ดี กับบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถค่างชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 31)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับกิจกรรมแนะแนว



ที่มา : จาก "แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน", (หน้า 32), โดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

การจัดกิจกรรมแนะแนวการแสวงหาและใช้ช้อปมูลสารสนเทศ

การจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนความถนัด ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถพิเศษต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ กรณีวิชาการ (2546, หน้า 33-36) ได้กำหนดขอบข่ายของกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน หลักการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และการบริหารงานการจัดกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจ ตามรายละเอียดดังนี้

ขอบข่ายของกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

- กิจกรรมสนับสนุน ส่งเสริม การเรียนการสอนตามกุญแจรัตน์การเรียนรู้ห้อง 8 กลุ่ม เช่น โครงการ โครงการต่างๆ ฯลฯ
- กิจกรรมตามความสนใจ เช่น ชุมชน ชุมชนต่างๆ ฯลฯ
- กิจกรรมที่สนใจอย่างรัก กระทรวง กรม ชุมชน โรงเรียน เช่น กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ
- กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ เช่น กิจกรรมแห่งเที่ยวน้ำพรมฯ กิจกรรมวันวิสาขบูชา ฯลฯ

หลักการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

- เป็นกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน โดยมีครุเป็นที่ปรึกษา
- เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา
- เป็นกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนตามสาระที่กำหนดของเห็นใจจากการเรียนการสอน
- เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
- เป็นกิจกรรมที่เน้นความร่วมกับสภาพของผู้เรียน สภาพของสถานศึกษา ชุมชน หรือท้องถิ่นนั้นๆ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

- พัฒนาความรู้ ความสามารถ ด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดทักษะ ประสบการณ์ ทั้งวิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพ
- มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- มีสุขภาพ และบุคลิกภาพทางด้านร่างกาย และจิตใจที่ดี

4. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อคนเอง ผู้อื่น ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
5. มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระบบประชาธิปไตย

การบริหารงานการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

การบริหารการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรนั้น สถานศึกษาควรจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เล่นขอเปิดกิจกรรมกู่มุงจากโรงเรียน โดยการรวมกู่มุงอาจจะขอจัดตั้งในรูปแบบชุมชน หรือชุมนุม หรือกลุ่ม ใน การจัดตั้งควรจะจัดตั้งอย่างเป็นทางการ มีระเบียบข้อบังคับ เป็นกฎเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติตาม โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา โรงเรียนควรจะประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ได้เลือกกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน เมื่อโรงเรียนได้ประกาศให้นักเรียนได้มาสมัครเป็นสมาชิกของชุมนุม หรือชุมชน ตามความถนัดและความสนใจแล้ว ครูที่ปรึกษาจะต้องแจ้งให้นักเรียนได้ทราบถึงจุดประสงค์ของชุมนุม รวมทั้งภารกิจ และกิจกรรมของชุมนุม ต่อจากนั้นควรจะจัดกิจกรรมกู่มุงสัมพันธ์เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้รู้จักและคุ้นเคยกัน เพื่อนำไปสู่การเลือก กรรมการบริหารชุมนุมนั้นให้อย่างเหมาะสม เช่น ประธาน รองประธาน หรือตำแหน่งอื่นๆ เพื่อร่วมกันร่างระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมของชุมนุมนั้นๆ ควรจะมีครูหรืออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเป็นกรรมการด้วย เพื่อเสนอขออนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยืดถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

ในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีแนวทางในการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 56-57)

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

1) วางแผนกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีปฏิบัติ โดยให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน

2) กำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยพิจารณาถึงความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานนั้น

3) นิเทศ กำกับ คุ้มครอง ติดตาม การปฏิบัติงานของครู ให้ความส่งเสริม สนับสนุน ร่วมมือรับปะรุง แก้ไข ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

4) ประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยที่ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี

5) การประเมินผลงาน ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ทั้งระหว่าง ดำเนินการ และเมื่อจบเดือนหรือโครงการแล้ว เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข การดำเนินการตามแผนต่อไป

2. บทบาทของครู ผู้ปักธง และชุมชน

ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สำเร็จได้ นับว่าครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ครูจะต้องเป็นแบบอย่างในทางที่ดี เพื่อทำหน้าที่ชี้แนะ ให้ศิษย์รักษาหารือให้แก่ผู้เรียนใน การตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนจนสามารถ ประยุกต์กิจกรรมให้สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน นอกจากครูแล้ว ผู้ปักธง และชุมชน ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนด้วยเช่นกัน

3. ลักษณะของการจัดกิจกรรม

สถานศึกษาควรสอนทรัพยากรุ่นเรียน จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ไว้ในกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งจัดให้มีการอบรมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อ ให้เกิดผลในการปฏิบัติจริง

4. การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

สถานศึกษาควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยผู้บริหารสามารถจัดประชุมครุภุกค์ เพื่อชี้แนะแนวทางให้บุคลากรได้รับความรู้ ความเข้าใจ ถึงวิธีการที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนใน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจ

กิจกรรม

ให้ตอบค่าตามต่อไปนี้

1. จงกล่าวถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหัวข้อต่อไปนี้

1.1 ความหมาย

1.2 จุดมุ่งหมาย

1.3 หลักการและข้อบ่งชี้

2. จงกล่าวถึงกิจกรรมแนะนำความท้าทายต่อไปนี้

2.1 แนวทางการบริหารและการจัดกิจกรรม

- 2.2 วัสดุประสงค์**
- 2.3 หลักการและข้อบ่งชี้**
- 2.4 ลักษณะของกิจกรรมแนวแนว**
- 2.5 กระบวนการจัดกิจกรรมแนวแนว**
- 2.6 ตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรม**